

16 listopada 2020 r.

Stanowisko UKNF dotyczące granicy umowy dla celów wyznaczania zobowiązań ubezpieczeniowych lub reasekuracyjnych

W systemie wynikającym z treści Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II) oraz Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II), dalej jako: rozporządzenie delegowane, w celu obliczenia najlepszego oszacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wyłącalności zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji ujmują zobowiązania ubezpieczeniowe lub reasekuracyjne jedynie wchodzące w zakres granicy umowy.

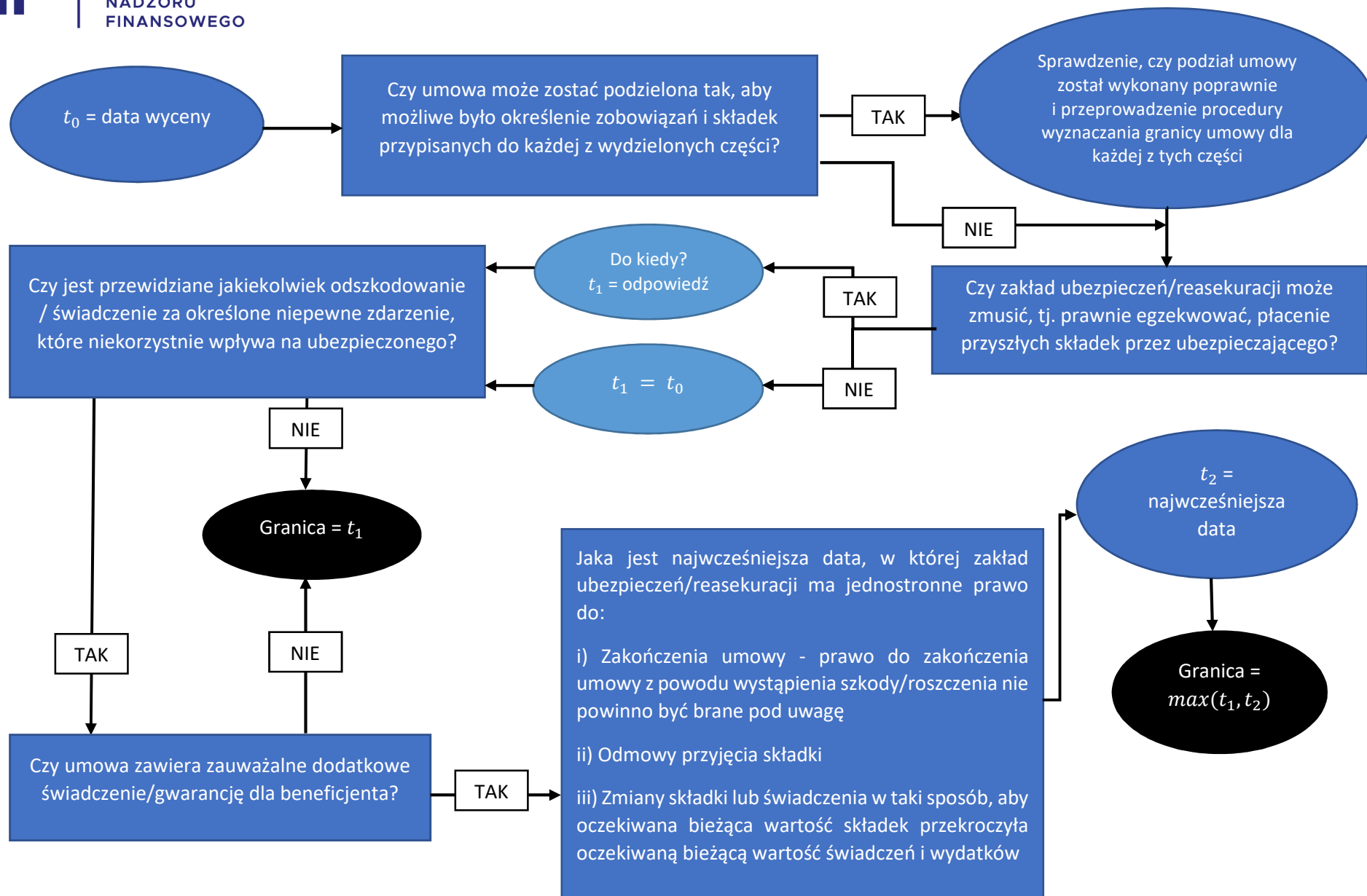
Granica umowy służy do określenia przepływów pieniężnych z istniejących umów dla potrzeb obliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wyłącalności. Granicą umowy jest moment w czasie, po którym wszelkie przyszłe składki powinny być traktowane jako przyszła działalność, zaś wszystkie składki, które zostały opłacone lub zostaną opłacone do tego momentu, związane z nimi świadczenia i wydatki, należy uznać za istniejącą działalność. Przy wyznaczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych uwzględnia się wyłącznie te przepływy, które odnoszą się do zobowiązań z istniejących umów ubezpieczenia i umów reasekuracji. Co istotne, granica umowy nie jest utożsamiana z horyzontem czasowym prognoz ani czasem trwania umowy.

Niniejsze stanowisko UKNF ma na celu zwrócenie uwagi na istotne zagadnienia dotyczące granicy umowy dla celu wyznaczania zobowiązań ubezpieczeniowych lub reasekuracyjnych. Zasady odnoszące się do granic umowy określone w artykule 18 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 definiują zobowiązania związane z umową, w tym zobowiązania związane z jednostronnymi prawami zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji do odnowienia lub rozszerzenia zakresu umowy i zobowiązania odnoszące się do opłaconych składek, chyba że pewne wymagania nie są spełnione.

Stanowisko UKNF skierowane jest do krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji i służy spójnemu podejściu do wyznaczania granic umów ubezpieczenia lub umów reasekuracji w celu wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wyłącalności. Stanowisko UKNF zawiera wskazówki dotyczące sposobu określania, które zobowiązania ubezpieczeniowe lub reasekuracyjne odnoszące się do przyszłych składek powinny być uwzględniane w wyznaczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wyłącalności zgodnie z treścią art. 17 i 18 rozporządzenia delegowanego. Organ nadzoru, mając na uwadze

cel nadzoru nad rynkiem finansowym określony w art. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r. poz. 180) jako zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku, również poprzez rzetelną informację dotyczącą funkcjonowania rynku, uznaje za istotne dbanie o dobre praktyki rynkowe we wskazanym obszarze.

1. Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji powinny zapewnić spójne stosowanie zasad ustalania granic umów w stosunku do wszystkich umów ubezpieczenia i umów reasekuracji. Poniższe drzewo decyzyjne przedstawia procedurę ustalania granicy umowy.

2. Dla ubezpieczeń grupy III, Działu I Załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 895), dalej jako udur, tj. ubezpieczeń na życie jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oraz innych rodzajów ubezpieczeń, które mogłyby być traktowane jako ubezpieczenia o charakterze inwestycyjnym, aby określić, czy umowa zawiera zauważalne świadczenie/gwarancję dla beneficjenta należy zastosować następujący wskaźnik do zbadania zauważalności świadczenia/gwarancji:

$$\frac{\sum_{t=0}^{T-1} DF(0, t) \cdot {}_t p_x \cdot (1 - p_{x+t}) \cdot \max(SU_t^D - V_t; 0) + DF(0, T) \cdot {}_T p_x \cdot \max(SU_T^M - V_T; 0)}{\sum_{t=0}^{T-1} DF(0, t) \cdot {}_t p_x \cdot (1 - p_{x+t}) \cdot V_t + DF(0, T) \cdot {}_T p_x \cdot V_T}$$

przy czym w przypadku umów ubezpieczenia na samo życie, w liczniku i mianowniku należy pominąć formuły obliczeniowe związane z elementem świadczenia przy dożyciu, zaś w przypadku czystych ubezpieczeń na dożycie, w liczniku i mianowniku należy pominąć formuły obliczeniowe związane z elementem świadczenia przy śmierci. Użyte w powyższym wzorze wielkości oznaczają:

- ${}_t p_x$ – prawdopodobieństwo, że osoba w wieku x przeżyje co najmniej t lat;
- $DF(0, t)$ – czynnik dyskontujący stopą wolną od ryzyka dla okresu od 0 to t ;
- T – długość okresu ubezpieczenia. W przypadku umowy bezterminowej za T należy przyjąć ∞ ;
- V_t – wartość rachunku jednostek ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych w chwili t , bez uwzględnienia gwarancji finansowych wynikających z umowy ubezpieczenia;
- SU_t^D – suma ubezpieczenia z tytułu śmierci obowiązująca w chwili t , z uwzględnieniem wszystkich gwarancji finansowych wynikających z umowy ubezpieczenia;
- SU_T^M – suma ubezpieczenia z tytułu dożycia obowiązująca w chwili T , z uwzględnieniem wszystkich gwarancji finansowych wynikających z umowy ubezpieczenia.

Jeśli wartość wskaźnika jest $\leq 10\%$, wówczas należy uznać, że świadczenie/gwarancja jest niezauważalna. Jeśli wartość wskaźnika jest $> 10\%$, wówczas należy uznać, że świadczenie/gwarancja jest zauważalna.

Organ nadzoru zwraca uwagę na istotne zagadnienia związane z wyznaczaniem granic umów lub umów reasekuracji w celu wyceny rezerw techniczno–ubezpieczeniowych i oczekuje, iż zakłady ubezpieczeń będą dbać o zgodność swoich praktyk z przepisami prawa, uwzględniając w szczególności kwestie wskazane w niniejszym stanowisku.